

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Claudii Ptolemei viri Alexandrini Mathematicę disciplinę
Philosophi doctissimi Geographię opus nouissima
traductione**

Ptolemaeus, Claudius

Argentin[a]e, 1513

Cap. XVII.

[urn:nbn:de:bsz:31-118326](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-118326)

sitas esse Canobo: Achamanta Papho: Paphum Sbenito. Distantiam vero a Chelidoneis ad Achamanta ipse etiam ponit stadiorum mille. A Canobo ad Sbenitum/ a Timosthene ponitur ducentorum & nonaginta. Atqui si sub eisdem meridianis hæc distantia esset/ proculdubio maior esse deberet: quia subiaceret circumferentiæ maioris paralleli. Deinde dicit Pisam a Rauenna distare versus ortum stadijs septingentis: per partitionem vero climatum & horarum Pisam in tertia/ Rauennam autem in quarta hora describit. Londinio etiam britanniæ Neomagum cum retulerit australius quinquaginta & nouem milibus passuum/ inclinationibus occidentalibus (græcus habet *Βορρῶν ἰσχυρῶν*) id figit. Et Athos mons cum in parallelo per Hellepontum situs ab ipso esset/ Amphipolim & loca sibi circumstantia supra Atho & Strymonis fluminis ostia sita sub Helleponto in quarto climate ponit. Similiter cum Thracia fere tota sub parallelo Byzantij locata sit: omnes ipsius urbes mediterraneas in climate quod supra eundem parallelum est adnotat. Trapezuntem etiam dicit se locaturum in parallelo Byzantij. Deinde Satala Armeniæ ostendens esse a Trapezunte versus meridiem sexaginta milibus passuum: in descriptione parallelorum Byzantij parallelum per Satala/ non per Trapezuntem ducit. Nilum præterea pollicetur ad unguem se descripturum: ex quo primum a meridiana plaga ad septentrionem usque Meroem descendisse videtur. Similiter & nauigationem ab Aromatibus ad lacus ex quibus defluit Nilus/ septentrionali vento fieri inquit: Aromata autem multo orientalia magis sunt quam Nilus. Ptolemaeus enim Thebarum magis orientalis est quam Meroe/ & quam Nilus decem aut duodecim dierum profectio. Deinde angustiora quæ iuxta Ocelem/ Chersonesum & Direm sunt: magis orientalia esse constat Ptolemaide & sinu adulitico stadijs tribus milibus & quingentis. Præterea etiam illis orientalius est magnorum Aromatum promontorium stadiorum quinq; milibus.

Quædam prætermisit de regionum finibus. CAP.

XVI.

Misit ipse quædam in referendis regionum finibus. quemadmodum cum totam Mysiam a plaga orientali mari pontico terminat: Thraciam ab occasu Mysia superiori. Præterea Italia a septentrione non Rhætia/ aut Norico terminat/ sed Pannonia fuit. Pannoniæ autem fines a meridiana plaga ponit esse Dalmaticam terminat: Italia omittit. Mediterraneos etiam Sogdianos: & Saccas a meridie Indis conterminos esse tradit. Qui duo autem paralleli magis septentrionales sunt quam mons Imaus: qui maxime tendit ad arcton per Byzantium & Hellepontum. neque per gentes præfatas ab ipso describuntur: sed præcipue per medium ipsum pontum.

In quibus etiam Marinus dissentit ab historijs nostri temporis.

CAP. XVII.

Is atque huiusmodi alij non recte animaduertit Marinus: siue ob multitudinem diffusionem voluminum: siue quia

ut ipse refert / ad postremam suam editionem tabulæ describendæ nondum peruenerit: per quam ut inquit/ climatum & distantiarum horarum emendationem fecisset. Quædam deinde præter hæc ponit quibus nostra temporum cognitio non consentit: quemadmodum de sinu Sachalitis: quæ tradit situm esse a parte occidentali Syagri promontorii. Omnes autem unanimiter qui per ea nauigant loca: plane fatentur eum ab occidentali parte Syagri esse: & Sachalitem regionem dicunt Arabi: & ab ea sinum denominatum. Semylla etiam Indorum emporium tradit non solum magis occidentalem esse quam Cumarum promontorium: sed quam Indus amnis. Id autem tantum australius (græcus habet *Μεσημβριώτων*) perhibetur quam ipsius fluminis ora. ut ab his fertur qui hinc eo nauigauerunt: plurimumque ea explorauerunt loca: & ab his qui illinc ad nos peruenerunt. Vocatur autem id Timula ab indigenis: a quibus plura alia circa Indiam eiusque prouincias particularius didicimus. Præterea interius multa hausimus: & ab hac scilicet prouincia usque auream Chersonesum/ & hinc usque Cattigara. Nouimus etiam: quod illuc transfretantium cursus ad solis ortum est: indeque redeuntium ad occasum. Referunt etiam intractabile & iniquum nauigationum tempus: quod ultra Sinas Serum regio est/ Seræque metropolis. Deindeque ea que magis ad ortum vergunt incognita sunt. quæ stagna habentur paludosa: in quibus arundines adeo magnæ spissæque fiunt/ quod ex apprehensu earum fiat iter per lapideam turrim/ sed ad Indos per Palimbothra. Quæ autem via est a Metropoli Sinarum ad portum Cattigara/ occasum respicit ac meridiem. Quare ea non incidit in meridianum per Seras atque Cattigara ductum: ut a Marino traditur: sed in quibusdam magis orientalibus. Didicimus etiam a negociatoribus qui a felici Arabia ad Aromata nauigant/ ac Azaniam atque Raptam: quæ omnia Barbariam proprie nuncupant: nauigationem hanc non esse proprie ad meridiem: sed ad occasum atque meridiem: transitum autem a Raptis ad Prasum ad ortum solis & meridiem. Stagna etiam a quibus Nilus defluit/ non esse penes mare ipsum: sed interius per multum: ac seriem profectiois a littore Aromatum & a Copis ad Raptam promontorium aliam esse quam Marinus exposuerit. Præterea nauigationem diei naturalis illic multorum stadiorum non colligi ex facili ventorum mutatione qui sub æquinoctiali sunt: sed circiter quadringentorum aut quingentorum stadiorum existere. Est autem sinum primum continuum Aromatibus in quo post unius diei iter ab Aromatibus Panocomem esse/ ac Oponem emporium: distans a Panocomie diebus sex. Post autem id emporium alium tradunt excipi sinum/ Azaniam origo: in cuius exordio Zingina esse promontorium: & Phalangida montem tribus insignem capitibus: vocarique solum hunc sinum Apocopa: transitumque habere duorum dierum naturalium. Deinde post hæc suscipi aiunt id quod paruum littus dicitur: hocque trium esse distantiarum. Post quod aliud quod magnum littus appellatur/ quinq; distantiarum: qui ambo numeri nauigationem habere feruntur naturalium dierum quattuor. Coniungi autem istis alium sinum narrant: in quo emporium est nomine Essina post duorum

dierum etiam naturalium transitum. Postq; Serapionis nauticam stationem ad unius diei navigationem: hincq; incipi sinum memorant qui ad Raptam ducit: transitum dierum habens trium etiam naturalium. Ac in huius principio emporium esse aiunt dictum Tonici. Inde iuxta Raptum promontorium fluuium esse memorant/Raptum appellatum: & metropolim eodem nomine dictum non procul a mari ipso distantem. Sinum postea qui a Raptis ad promontorium Pralum extenditur: qui ue licet maximus sit/non tamen vastae altitudinis est. circūhabitant barbari anthropophagi

De incommoditate qua Marinus usus est in designatione orbis. CAP.

XVIIII.

Vae iuxta traditionem historiae memoratu quodā digna fuerint/hucusq; tractata sint: ne forte quibusdam videamur scrupulū mouisse: minimeq; soluisse. Erunt quippe nobis omnia per particularem ipsorum expositionem nota. Reliquum est: ut quae ad descriptionis ipsius rem pertinent animaduertamus. Duplex ergo cum forma sit huius operis. Nam cum primo ea sit: quae superficie nostrae habitabilis in sphaerico ponit: deinde ea quae in plano notatur: unum ambobus commune est: facilitas scilicet operis: hoc est/ quomodo etiam absq; exemplari picturae ex solis commentarijs q̄ maxime fieri possit descriptio commoda/ habilisq; in tabula fiat. Sero enim a prioribus exemplaribus noua cōdere/ per vitium paulatim conceptum ad dissimilitudinem maximā duci solitum est. Sicq; modus qui per cōmentaria captatur/ forte non sufficit ad cōdendam tabulam his quibus exemplar imaginis deest: omnino impossibile fiet optato quodā potiri. Id modo pluribus accidit in Marini opere. Non enim ex ultima eius editione exemplari tabulae ponuntur: sed ex commentarijs eam exprimere conantur: fallunturq; plane in pluribus: ob ineptam operis illius formam atq; cōfusionem: veluti cuiuslibet rem experto intueri licet. Cum enim ex quolibet notatorum locorum necesse sit situm longitudinis simul ac latitudinis habere: ut loca ubi oporteat possint figi: in editione Marini id cōfestim inueniri non potest. alibi enim latitudines solum diuisim tradit: ut res tulit in notatiōe parallelorum. alibi tm̄ longitudines: ceu in descriptione meridionalium: nihilq; amborum simul haberi cōmuniter potest: sed in his parallelis/ in alijs meridionalibus inuenimus positos: ut habita vna positiōe desit altera. Sed cum per commentaria rem agimus: necesse fiat vtrorumq; cognitionem simul haberi: cum in omnibus aliquid semp de altero situ haberi dicat. si sigillatim in eo non perquiremus: quae per totum opus de uno loco traduntur in multis fallentur. quae animaduersione digna sunt. Praeterea in ciuitatum positione ea facilius describemus quae in littoribus sitae sunt: quodam in ipsis seruatō ordine. In locatione vero earum quae intra continentem sunt/ nō idem obtingit: cum ipsarum situs minime simul notatus sit: praeter q̄ paucarum: in quibus quodammodo contingit longitudinē hic/ & latitudinē ibidem prenotatam fuisse.

De commoditate nostri operis in designatione orbis. CAP.

XXI.

Nde nos laborē suscipimus geminum. u Primum ut intentionem viri quam per totum opus habuit teneamus: praeterq; in his quae emendatiōe potita sunt. Deinde vt ea quae eidem haud nota fuerunt: partim ob historig noticiam haud habitam/ partim ob seriem diligentiarum tabularum cōgrue q̄ maxime fieri potest describantur. Curam praeterea etiam adhibuimus de commodiori usu: in omnibus regionibus statuentes ipsarum limites: quos particulariter habeat situs in longitudine ac latitudine. Deinde de regionum ipsarū gentibus nota dignis: quomodo inter sese locatae sint. De insignioribus praeterea urbibus/ fluuijs/ sinibus/ mōtibuscq; ac caeteris omnibus: quae in tabula ipsa praebere possent distantias animaduersione quapiā dignas: hoc est/ quot gradibus(qualium est maximus circulus/ trecentum & sexaginta) distat in longitudine meridionalis p̄ locum descriptus a meridionali/ qui ultimum finē occasus terminat. Secundū vero latitudinē quantum distat parallelus per ipsum descriptus locum ab aequinoctiali in ipso meridiano. Sic enim extēplo cognoscere poterimus cuiuslibet loci positionem particulariter/ & ipsarū regionū situs: quomodo inter sese ad totum orbem locatae sint.

De inequalitate dimensionis tabulae Marini. CAP. XX.

Esriptio autem vtracq; per se quoddam proprium habet. Nam in sphaera orbē notari/ propriam figurā similitudinem trahit: nec ad hoc artificioso quodam eget opere. Non tamen magnitudo facile captatur: quae continere loca plurima possit eorum quae necesse est collocari. neq; praebere potest id opus: ut figuram simul totam inspiciamus: sed e duobus alterū eo oportet traducere/ quo fertur intētio: hoc est: aut oculum/ aut sphaeram. In plano autem nihil horū impedimētorum est. Modus vero quidem requiritur: ut similitudo ad imaginem sphaericam habeatur: ne distantiae in plano constitutae minus proportionem seruent: sed inter sese aequatae q̄ maxime sint in superficie plana quemadmodum sunt in vera. Hoc Marinus non parui existimans: reiectis omnibus modis descriptionis in plano: tamē & ipse usus esse videtur ea tabulae forma quae maxime dimensiones iniquas faceret. Lineas enim q̄ pro circulis scribuntur parallelorum/ ac meridionalium: rectas omnes instituit meridionales etiam inter sese ipsas in modum rectorum parallelorum inscribens. Solum autem Rhodi parallelum commensurabile ipse seruauit cum meridiano: iuxta rationem fere sesquiquartā similium circumferentiarum sphaericarum maximi circuli ad parallelum distantem ab aequinoctiali gradibus triginta & sex. Aliorū vero curam non habuit: neq; de p̄portione dimensionum/ neq; de aspectu sphaerico. Primo enim cōstituto oculo in medio quartae partis sphaerae septentrionalis/ in qua plurima pars habitabilis terrae describitur: meridionales quidem possunt phantasiā rectorum linearum habere: quando ex circulatione quilibet nobis ex opposito statuatur: cadatq; planum eiusdē vt oculus supra verticē illi sit. Hoc parallelis nihilominus non contingit: propter eleuationē poli septentrionalis. sed partes circuloꝝ clare demonstrant curuationes ad meridianū verti. Deinde iuxta veritatē ac